

Prawne ramy nabywania kwalifikacji
dla potrzeb branż turystycznych.
Ocena istniejącego stanu
i propozycje zmian.
Ramy prawne kwalifikacji
na poziomie wyższym

Prawne ramy nabywania kwalifikacji
dla potrzeb branż turystycznych.
Ocena istniejącego stanu
i propozycje zmian.
Ramy prawne kwalifikacji
na poziomie wyższym

Opracowanie na podstawie Raportu
„Prawne ramy nabywania kwalifikacji dla potrzeb branż
turystycznych. Ocena istniejącego stanu i propozycje zmian.
Ramy prawne kwalifikacji na poziomie wyższym”
przygotowanego przez mgr Agnieszkę Borek
i dr. Karola Świtaja

Raport opublikowany jest na stronach Sektorowej Rady
ds. Kompetencji Turystyka:

<http://www.pracodawcyturystyki.pl>

<http://www.sgh.waw.pl/sektorowa-rada-turystyka>

Raport zawiera odniesienie do obowiązujących, na dzień sporządzenia analizy, regulacji prawnych dotyczących zawodów turystycznych, jak również wnioski *de lege lata* w obszarze istniejących aktów prawnych oraz rekomendacje *de lege ferenda*. Podstawowym krokiem w przypadku rozwoju kadr w obszarze hotelarstwa, gastronomii i turystyki w ramach szkolnictwa wyższego powinno być uwzględnianie elementów związanych z szeroko pojętym zarządzaniem w tym obszarze.

Zaznaczyć należy jednak, iż analizie poddano nie tylko zawody związane z zarządzaniem w branży gastronomii i hotelarstwa, ale również specjalistyczne w obszarze innych usług turystycznych. W poszczególnych częściach analizy dokonano:

1. identyfikacji aktów prawnych dotyczących uzyskiwania stosownego wykształcenia na poziomie szkolnictwa wyższego dla potrzeb branż wchodzących w skład sektora turystyki;
2. rozróżnienia zawodów i zadań wykonywanych w ich ramach;
3. podsumowania dotyczącego istnienia lub braku potrzeby zmian zidentyfikowanych w regulacjach prawnych.

System powszechnie obowiązujących aktów prawnych regulujących kwestie kształcenia dla potrzeb branż turystycznych na poziomie szkolnictwa wyższego jest dość ograniczony, dlatego też dokonując kwerendy aktów prawnych na potrzeby niniejszego opracowania skupiono się na tych spośród nich, które regulują szkolnictwo wyższe jako całość, a przede wszystkim na tych, które rzeczywiście, to jest co najmniej w pewnym stopniu szczegółowości, poruszają lub dotyczą zagadnień stanowiących przedmiot niniejszego opracowania.

W związku z dużą autonomią uczelni wyższych praca badawcza została wzbogacona o dokonanie przeglądu wybranych regulaminów szkół wyższych. Trudno jednak dopatrywać się w tej materii elementów wspólnych w skali krajowej.

W konsekwencji system kształcenia na poziomie szkolnictwa wyższego dla potrzeb branż turystycznych jest bardzo zróżnicowany i niejednorodny.

System szkolnictwa wyższego dla potrzeb branż turystycznych z całą pewnością wymaga kompleksowego oraz systemowego rozwiązania, które – nie naruszając konstytucyjnych gwarancji autonomii uczelni wyższych – zapewni funkcjonowanie kierunków studiów i specjalizacji. Programy studiów powinny odpowiadać zmieniającej się rzeczywistości i realiom rynkowym.

W ramach prowadzonej pracy badawczej przeanalizowano wykaz kierunków i specjalności (z bazy POLON) na poziomie szkolnictwa wyższego, na których kształcą się dla potrzeb branży turystycznej. Z tegoż zestawienia wynika, że w roku akademickim 2017/2018 – 145 uczelni wyższych kształciło kadry dla potrzeb branż turystycznych.

Istotne zróżnicowanie kierunków kształcenia uzasadnia wyciągnięcie wniosku, że uczelnie w szerokim zakresie korzystały z przyznanej im autonomii.

W ramach zaproponowanej analizy dokonano także identyfikacji zawodów i zadań wykonywanych w ramach poszczególnych zawodów nabywanych w systemie szkolnictwa wyższego wraz z rekomendacjami. Część zawodów, które zostały w ramach analizy uznane za wymagające uzyskania wysokich kwalifikacji w ramach wniosków *de lege ferenda*, zostało przedstawionych i omówionych.

W głównej mierze chodziło o tzw. zawody zderegulowane, w których kwalifikacje mogłyby być zdobywane w ramach studiów wyższych I stopnia lub II stopnia. Jako te ostatnie omówiono profesję pilota wycieczek oraz zawód przewodnika turystycznego, miejskiego i terenowego.

Obecnie *de facto* brak jest takich studiów, które w wymienionych profesjach stanowiłyby podbudowę dla adeptów tych typowo turystycznych zawodów. W związku z tym pojawił się postulat stworzenia na poziomie magisterskim jednolitych studiów przygotowujących do wykonywania tychże zawodów. Obecnie odrębnie nabywa się kwalifikacje z zakresu turystyki, odrębnie z zakresu języków obcych i krajoznawstwa.

Połączenie tych trzech odrębnych kwalifikacji w ramach jednolitych studiów magisterskich, stworzyć mogłoby warunki niezbędne do rzetelnego przygotowania między innymi pilotów wycieczek do wykonywania powierzonych im zadań. Dlatego też, w ocenie autorów, kwalifikacje w zawodzie pilota wycieczek powinny być przypisane jako kwalifikacje pełne tzn. nadawane wyłącznie w ramach studiów magisterskich.

Podobnie kwalifikacje w zawodzie przewodnika powinny być przypisane również jako kwalifikacje pełne, tzn. nadawane wyłącznie w ramach kształcenia na poziomie magisterskim. Takie rozwiązanie zapewniłoby należyty, jednolity poziom wykształcenia i przygotowania w tym zawodzie. Wyjątkiem powinny być kwalifikacje przewodnika górskiego wymagające zdania egzaminu państwowego. Studia mogłyby do takich egzaminów przygotowywać.

Wskazane wnioski *de lege ferenda* mogłyby stanowić realne wsparcie w zmianach, które na rynku wskazanych profesji wydają się być niezbędne.

Kompleksową, całościową konkluzją *de lege ferenda*, jaka wyłania się ze wszystkich zawartych w raporcie uwag szczegółowych jest potrzeba nowelizacji przepisów prawa, która doprowadziłaby do uznania nauk związanych z turystyką i gastronomią za dyscypliny naukowe z obszaru nauk społecznych w dziedzinie nauk ekonomicznych oraz wypracowania – wspólnie – przez środowisko akademickie i branże turystyczne i gastronomiczną – jednolitych wytycznych w zakresie kształcenia na poziomie szkolnictwa wyższego dla potrzeb tych branż. Postulować zatem wypada, wobec toczących się prac prawodawczych nad reformą uczelni wyższych, co najmniej zgłoszenie takich propozycji zmian do projektowanych przepisów, które pozwolą rozwiązać zasygnalizowane problemy, a przede wszystkim uwzględnią powyższe wnioski.

Rozważyć również można stworzenie odrębnej ustawy, która regulować będzie w ramach szkolnictwa wyższego naukę „zawodu” lub pozwoli na kontynuację nauki zawodu zdobytego w ramach szkolnictwa średniego, w szczególności dla potrzeb branż turystycznych.

Wiele z przebadanych zawodów, [...], są zawodami, których interdyscyplinarne ujęcie powoduje trudności w określeniu wspólnych umiejętności i kompetencji w tak różnych od siebie obszarach jak turystyka, sport czy nawet kultura.

Kwalifikacje nabywane w ramach szkolnictwa wyższego na kierunkach studiów związanych z turystyką, wychowaniem fizycznym czy kulturoznawstwem ułatwiają wykonywanie zawodów turystycznych, dzięki posiadaniu wiedzy w analizowanym obszarze. Same kwalifikacje można uzyskać zarówno w ramach studiów I jak i II stopnia.

Niemniej, jak się wydaje, niezbędną podbudową kształcenia również w tym przypadku powinno być uzyskanie w ramach szkolnictwa średniego technicznego i zawodowego jednego z zawodów w danym obszarze specjalizacji, co zostało odpowiednio rozważone w ramach kompleksowego materiału niniejszej analizy.

W okresie prowadzenia badań studenci uczelni wyższych, którzy uzyskali jeden z zawodów kształconych w systemie szkolnictwa zawodowego i średniego, aby przygotować się merytorycznie do sprawowania funkcji kierowniczych, musieli co do zasady niejednokrotnie wybierać kierunki studiów niezwiązane z tym zawodem.

Kierowanie i zarządzanie zasobami ludzkimi w zakresie danego działu, obszaru usług turystycznych i samego rynku z pewnością wymaga posiadania kompetencji miękkich nabywanych w ramach szkolnictwa wyższego (zgodnie z art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji [Dz. U. z 2016 r. poz. 64, z późn. zm.]). Uczelnie mogą włączyć do ZSK kwalifikacje podyplomowe, jeżeli został im przypisany poziom Polskiej Ramy Kwalifikacji [PRK]).

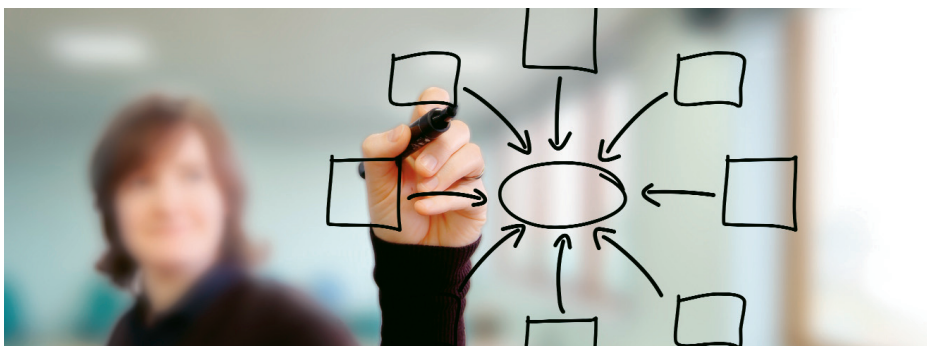
Nie jest oczywiście wymogiem niezbędnym zdobycie umiejętności w ramach studiów wyższych do wykonywania omawianych w raporcie zawodów, aczkolwiek jest to duże ułatwienie (nie istnieje prawny obowiązek posiadania wykształcenia wyższego do sprawowania funkcji na przykład kierownika działu w hotelu).

Kwalifikacje jakie musi nabyć osoba chcąc wykonywać zadania między innymi w zawodzie kierownik działu w hotelu wiąże się z odpowiedzialnością za koordynowanie i nadzorowanie prac podległego zespołu pracowników zatrudnionych w danym dziale hotelu.

Realizacja założonych celów opracowania wymagała uwzględnienia przez autorów wniosków wyływających z analizy kierunków i specjalności na wyższych uczelniach.

Należy rozważyć czy wskazane w raporcie zawody można zdobyć na uczelni wyższej i czy szkoły wyższe kształcą w tych zawodach.

Trzeba pamiętać, że kwalifikacje to wiedza, umiejętności, postawy (to jest kompetencje), sprawdzone i potwierdzone np. dyplomem, certyfikatem. Innymi słowy – kwalifikacje to kompetencje, których posiadanie zostało sprawdzone lub udowodnione – co najczęściej potwierdza wydany dokument.

Przy każdym ze wskazanych w opracowaniu zawodów przyjęto stały układ prezentacji obejmujący omówienie kwalifikacji, wykonywanych zadań i ewentualnych zmian w tym obszarze. Prawne ramy nabywania kwalifikacji dla potrzeb branż turystycznych obejmują ocenę istniejącego stanu i propozycje zmian ram prawnych kwalifikacji na poziomie wyższym.

Biorąc pod uwagę wszystkie wnioski *de lege lata* jak i *de lege ferenda* w polskim prawodawstwie zapewnia się autonomię szkół wyższych na zasadach określonych w ustawie, stąd zmiany które mogą nastąpić powinny uwzględniać tę podstawową zasadę konstytucyjną.

www.pracodawcyturystyki.pl
www.sgh.waw.pl/sektorowa-rada-turystyka

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

